

«Ποιος κερδίζει, Όταν μιλούν τα όπλα;» Η ομιλία Μυτιληναίου ως μανιφέστο της τάξης του

Προλεγόμενα:

Όσο γράφονται αυτές οι γραμμές το γενοκτονικό κράτος του Ισραήλ, έχει παραβιάσει την εκεχειρεία δεκάδες φορές και πολλαπλά θύματα. Έχει χτυπήσει τα προσφυγικά κάμπς στο Νότιο Λίβανο, κατέχει εδάφη στη Συρία, συνεχίζει την πολιτική βίαιου εποικισμού στην Δυτική Όχθη. Τα κράτη της Δύσης, εξοπλίζονται και προετοιμάζουν τους λαούς στην ιδέα της “θυσίας για την υπεράσπιση του τρόπου ζωής”. Η Παλαιστίνη στέκει ως φάρος: φωτίζει το μέλλον που θα έρθει και για εμάς. Για να του ξεφύγουμε, η αντίσταση, η αλληλεγγύη, η συσπείρωση είναι μονόδρομος.

Έκατσα και άκουσα με προσοχή τη πρόσφατη ομιλία του Μυτιληναίου, στην οποία έκανε την ανατριχιαστική δήλωση: **«Αυτή τη στιγμή μιλούν τα όπλα, όχι ο Μπετόβεν και ο Μπαχ».**

Η ομιλία αυτή είναι σχεδόν εγχειρίδιο για το πώς το ευρωπαϊκό και ελληνικό κεφάλαιο διαβάζει την επόμενη μέρα: πολεμική προετοιμασία, επανεξοπλισμός, ενεργειακή αναδιάρθρωση, μετατόπιση πόρων από τις κοινωνικές ανάγκες στην «ανταγωνιστικότητα» και την αμυντική βιομηχανία.

Κι επειδή μιλάμε για έναν από τους ισχυρότερους ομίλους ενέργειας και μεταλλουργίας, αυτό που ακούγεται ως ανησυχία, είναι στην πραγματικότητα στρατηγικό πρόγραμμα τάξης.

Στο κείμενο που ακολουθεί, συλλέγω κάποια βασικά σημεία.

1. Οι δασμοί ως “hard power” - η κανονικοποίηση του οικονομικού πολέμου

Ο Μυτιληναίος ξεκινάει με τους δασμούς: τους παρουσιάζει ως μέσο «hard power» των ΗΠΑ και του G7, δίπλα στις κυρώσεις. Σωστά ως προς το εργαλείο – αλλά απολύτως σιωπηλός ως προς το ποιοι

πληρώνουν τον λογαριασμό.

Λέει χοντρικά: οι δασμοί δεν έχουν νικητές, μόνο χαμένους καθώς αυξάνουν το κόστος (π.χ. αλουμίνιο, κουτάκια Coca-Cola, πληθωρισμός) και τροφοδοτούν ύφεση που θα χτυπήσει και την Ευρώπη και την Ελλάδα.

Τι λείπει; Λείπει η ταξική πλευρά. Δεν είναι όλοι «χαμένοι» το ίδιο. Για τα νοικοκυριά, σημαίνει ακριβότερα προϊόντα, συμπίεση μισθών σε πραγματικούς όρους. Για τα κράτη, σημαίνει πρόσχημα για νέες περικοπές («δεν βγαίνουν τα νούμερα, πρέπει να πειθαρχήσουμε»). Για τους ομίλους όπως ο δικός του, σημαίνει αναδιάρθρωση: άλλες αγορές, άλλα συμβόλαια, νέα χρηματοδοτικά εργαλεία, ευκαιρίες αγοράς ανταγωνιστών σε κρίση.

Το γεγονός ότι βάζει στην ίδια πρόταση δασμούς, κυρώσεις, «hard power» και γεωπολιτική, χωρίς ποτέ να μιλάει για εργατικό κόστος, για κοινωνικό κράτος, για εργασιακά δικαιώματα, δείχνει τι τον ενδιαφέρει: η σταθερότητα του επιχειρηματικού περιβάλλοντος. Ο πόλεμος, ο οικονομικός πόλεμος, οι κυρώσεις, είναι πρόβλημα μόνο στον βαθμό που διαταράσσουν τις αλυσίδες αξίας.

Πολεμική προετοιμασία, λοιπόν, εδώ έχει ήδη μια πρώτη μορφή: οικονομικός πόλεμος ως νέα κανονικότητα, που ανοίγει χώρο για στρατιωτικό πόλεμο όταν «δεν φτάνουν» τα υπόλοιπα μέσα.

2. Ο μύθος της «αθώας Ευρώπης» που ξύπνησε σε έναν σκληρό κόσμο

Το πιο χαρακτηριστικό σημείο της ομιλίας είναι το σχήμα με το «τριπλό προνόμιο» της Ευρώπης:

- Αμερικανική στρατιωτική ομπρέλα για την άμυνα.
- Φθηνή ενέργεια από τη Ρωσία.
- Τεράστια αγορά στην Κίνα για τα ευρωπαϊκά προϊόντα.

«Η απόλυτη ευτυχία», όπως το λέει.

Αυτό που παρουσιάζεται ως ουδέτερη περιγραφή, είναι στην πραγματικότητα η συνταγή της ευρωπαϊκής ιμπεριαλιστικής ισχύος τις τελευταίες δεκαετίες:

- Ασφάλεια *made in USA* ώστε η Ευρώπη να μπορεί να μειώνει στρατιωτικές δαπάνες και να επενδύει στο παραγωγικό της κεφάλαιο.
- Φθηνή ρωσική ενέργεια για να πετυχαίνει ανταγωνιστικό κόστος σε χάλυβα, αλουμίνιο,

αυτοκινητοβιομηχανία, χημικά κ.λπ.

- Κινεζική ζήτηση για να απορροφά τις γερμανικές/ευρωπαϊκές εξαγωγές υψηλής προστιθέμενης αξίας.

Αυτή η «ευτυχία» όμως στηριζόταν: α. Στη διαιώνιση ιμπεριαλιστικών σχέσεων με τον παγκόσμιο Νότο, β. Σε μισθούς συμπιεσμένους, ελαστική εργασία, εσωτερική λιτότητα, γ. Σε παγκόσμια αλυσίδα αξίας όπου η Κίνα ήταν το εργοστάσιο, η Ρωσία η αντλία ενέργειας, η Ευρώπη ο βιομηχανικός πυρήνας, και ο Νότος πεδίο εξόρυξης, εξάρτησης και χρέους.

Όταν σήμερα λέγεται ότι «ξαφνικά χάσαμε και τα τρία», αποκρύπτεται ότι η ίδια η ΕΕ επέλεξε κυρώσεις, ρήξη με τη Ρωσία, ευθυγράμμιση με τις ΗΠΑ. Η ίδια η ΕΕ συνέβαλε στην κλιμάκωση με τη Ρωσία (Νατοϊκή επέκταση, Ουκρανία κ.λπ.). Η ίδια η ΕΕ οικοδομεί τώρα στρατηγική αντιπαλότητας με την Κίνα (περιορισμοί, «de-risking», έλεγχος επενδύσεων).

Δεν είμαστε μπροστά σε μια «ατυχία της ιστορίας», αλλά σε μια συνειδητή στροφή: η Ευρώπη επιχειρεί να αναβαθμιστεί ως αυτόνομος ιμπεριαλιστικός πόλος, άρα χρειάζεται πολεμική οικονομία.

3. «Επανεξοπλισμός», αμυντική βιομηχανία και το ελληνικό κεφάλαιο

Κεντρικό σημείο: όταν περνάει στο «επανεξοπλισμό της Ευρώπης», φαίνεται καθαρά το νέο πεδίο κερδοφορίας. Ο Μυτιληναίος παραδέχεται ότι η ΕΕ έχει τεράστια υστέρηση στην αμυντική βιομηχανία, θέτει ερωτήματα για το ποιος θα χρηματοδοτήσει τον επανεξοπλισμό, και ταυτόχρονα θυμίζει ότι η Τουρκία επένδυσε συστηματικά στην αμυντική βιομηχανία και τώρα εξάγει όπλα.

Αυτή η σύγκριση Ελλάδας-Τουρκίας δεν γίνεται για να πει «να μην εξοπλιζόμαστε», αλλά σχεδόν για να μαλώσει το ελληνικό κράτος γιατί δεν άνοιξε έγκαιρα τον δρόμο στους ομίλους. Μιλά για ελληνικές εταιρείες που μετά τα Ίμια έμαθαν τη δουλειά, λειτουργούν «τρεις βάρδιες, επτά μέρες τη βδομάδα» για εξαγωγές και παρόλα αυτά έμειναν έξω από μεγάλα εξοπλιστικά (φρεγάτες κ.λπ.).

Εδώ είναι καθαρό: η «πολεμική προετοιμασία της ΕΕ» δεν είναι απλώς πιο πολλά τανκς και καράβια. Είναι:

α. Δημιουργία ευρωπαϊκής αμυντικής βιομηχανικής βάσης – με χρήματα των φορολογουμένων, συμβόλαια πολυεθνικών, συμμετοχή τοπικών ομίλων ως υπεργολάβων.

β. Μόνιμη στρατιωτικοποίηση των παραγωγικών δυνατοτήτων: εργοστάσια που δουλεύουν για το ΝΑΤΟ, για τις πολεμικές ανάγκες, για εξαγωγές όπλων σε ζώνες έντασης.

γ. Μεταφορά τεράστιων πόρων από υγεία, παιδεία, κοινωνική πολιτική σε «αμυντικές δαπάνες» και «στρατηγικά projects».

Όταν ο ίδιος λέει ότι η Ελλάδα θα πληρώνει για όπλα που θα φτιάχνονται σε Γερμανία, Γαλλία, Αγγλία «εις βάρος της Ρωσίας», αλλά οι ελληνικές βιομηχανίες δεν θα έχουν δουλειά, δεν αμφισβητεί τη λογική του επανεξοπλισμού. Ζητάει μεγαλύτερο κομμάτι της πίτας για το ελληνικό κεφάλαιο. Η κριτική του είναι: «μας αφήνετε έξω από τη μπίζνα του πολέμου».

4. Η Ελλάδα ως «ειδική περίπτωση»: αιγιακός милитаризм και αμερικανική πρόσδεση

Πολύ σημαντική είναι η τοποθέτηση για την Ελλάδα:

- Η Ελλάδα, λέει, έχει «ένα μόνο πρόβλημα ασφαλείας» – την Τουρκία.
- Η Ευρώπη δεν ενδιαφέρεται τι γίνεται στο Αιγαίο, άρα ο μόνος αξιόπιστος σύμμαχος είναι οι ΗΠΑ.
- Η Ελλάδα θα συνεχίσει να έχει «ειδική σχέση» με την Αμερική ως σύμμαχο «αποτροπής».

Τι σημαίνει αυτό πολιτικά;

- Εμπέδωση της λογικής του “frontline state”: η Ελλάδα ως προκεχωρημένο φυλάκιο του NATO στην Ανατολική Μεσόγειο, με βάσεις, υποδομές, λιμάνια, ενέργεια, logistics.
- Σιωπή για το τι σημαίνει αυτή η πρόσδεση:
 - εμπλοκή σε πολεμικά σχέδια προς Ανατολάς,
 - μετατροπή της Αλεξανδρούπολης σε διαμετακομιστικό κόμβο στρατευμάτων,
 - εμπλοκή σε ανταγωνισμούς για υδρογονάνθρακες, ΑΟΖ, θαλάσσιες οδούς.
- Μετατροπή της πραγματικής ασφάλειας (ειρήνη, δικαιώματα, προσφυγικές ροές, κλιματική κρίση) σε στρατιωτικο-γεωπολιτικό παίγνιο.

Όταν λέει πως είναι «ερώτημα» αν οι Ευρωπαίοι θα βοηθούσαν την Ελλάδα όπως την Ουκρανία, η

απάντησή του δεν είναι «να μην εμπλακούμε». Είναι να διπλασιάσουμε την εξάρτηση από τις ΗΠΑ. Αυτό είναι το δικό του «ρεαλιστικό» σενάριο.

Από τα κάτω όμως, το ερώτημα είναι άλλο:

Πόσο ακόμα θα δεχόμαστε να γίνεται η χώρα βάση εξόρμησης, αποθήκη όπλων, κόμβος στρατού, για να υπηρετηθούν τα συμφέροντα του ΝΑΤΟ και των ντόπιων ελίτ;

4. Ενέργεια: το ταξικό κόστος της πολεμικής στροφής

Εκεί που ο Μυτιληναίος πραγματικά εξοργίζεται είναι στο ενεργειακό:

- Περιγράφει πώς από 500 εκατ. ευρώ κόστος ενέργειας ένα εργοστάσιο πάει σε 1,5 δισ. ευρώ.
- Επιτίθεται στην Κομισιόν που «επαινείται» ότι έλυσε την ενεργειακή κρίση, ενώ απλώς νομιμοποίησε την εκτίναξη τιμών.
- Αναρωτιέται γιατί η Ευρώπη μπήκε σε τόσο μεγάλη αντιπαράθεση με τη Ρωσία αντί να χτίζει σταδιακά εναλλακτικές, ενώ απολάμβανε φθηνό ρωσικό αέριο.

Εδώ έχουμε την πιο καθαρή εικόνα της κρίσης ως ευκαιρίας. Ο πόλεμος στην Ουκρανία και οι κυρώσεις διαλύουν το προηγούμενο ενεργειακό μοντέλο. Η αντικατάσταση ρωσικού αερίου με LNG (ΗΠΑ, Κατάρ κ.λπ.) δημιουργεί νέα συμβόλαια, νέους αγωγούς, νέα τέρμιναλ, νέους παίκτες. Το κόστος εκτινάσσεται, αλλά το κόστος αυτό το πληρώνουν νοικοκυριά, μικρές επιχειρήσεις, δημόσιοι προϋπολογισμοί. Ο μεγάλος όμιλος διαμαρτύρεται όχι γιατί καίγονται οι λαϊκές τσέπες, αλλά γιατί διαταράσσεται η «ανταγωνιστικότητα» του ευρωπαϊκού βιομηχανικού κεφαλαίου σε σχέση με ΗΠΑ-Κίνα και η ενέργεια δεν είναι σταθερά φθηνή για να εξασφαλίζει υψηλά περιθώρια κέρδους.

Στην πράξη, η πολεμική προετοιμασία της ΕΕ περνάει μέσα από μόνιμα ακριβή ενέργεια για τον λαό, δημόσιο χρήμα για να στηρίζονται οι όμιλοι με επιδοτήσεις, πλαφόν, μηχανισμούς «αποζημίωσης», επιτάχυνση «πράσινων» επενδύσεων που όμως οργανώνονται από τους ίδιους ομίλους, με το ίδιο λογικό: κέρδος, όχι κοινωνική ανάγκη.

5. Επενδυτική βαθμίδα και πολεμική οικονομία: το success story του κεφαλαίου

Στο τέλος, έρχεται το κερασάκι: η επενδυτική βαθμίδα της Ελλάδας, που παρουσιάζεται ως

«εξαιρετικό νέο», δικαίωση της «στιβαρής οικονομικής πολιτικής».

Τι σημαίνει επενδυτική βαθμίδα σε αυτό το πλαίσιο; Το ελληνικό κράτος μπορεί να δανείζεται φθηνότερα. Και τα funds που «απαγορευόταν» να επενδύουν σε «αναδυόμενη αγορά», τώρα μπορούν να βάλουν μεγαλύτερο ποσοστό κεφαλαίου στην Ελλάδα.

Αυτό το κεφάλαιο κατευθύνεται σε: ενέργεια, υποδομές, real estate, logistics, άμυνα. Δηλαδή ακριβώς στα πεδία που πρωταγωνιστούν οι μεγάλοι όμιλοι. Η επενδυτική βαθμίδα δεν είναι ουδέτερο βήμα «για τη χώρα». Είναι θωράκιση του κράτους ως αξιόπιστου εκδότη χρέους και σταθερού παρόχου επιδοτήσεων, εγγυήσεων, συμπράξεων στο κεφάλαιο. Επιπλέον τοποθετεί την Ελλάδα βαθύτερα μέσα στην ευρωπαϊκή αρχιτεκτονική χρέους-λιτότητας-εξοπλισμών. Υπό αυτό το πρίσμα, όταν ο Μυτιληναίος λέει ότι «οι εκλογές θα κριθούν από την οικονομία, όχι από τα Τέμπη», ουσιαστικά λέει: **θα κριθούν από το αν το κεφάλαιο νιώθει ασφαλές, όχι από το πώς ζουν και πεθαίνουν οι εργαζόμενοι.**

6. Τι σημαίνει «πολεμική προετοιμασία της ΕΕ» από τα κάτω;

Αν συνδέσουμε τα κομμάτια της ομιλίας: (δασμοί, κυρώσεις, hard power, τριπλό προνόμιο που καταρρέει, ενεργειακή κρίση, επανεξοπλισμός και αμυντική βιομηχανία, ειδική σχέση Ελλάδας-ΗΠΑ, επενδυτική βαθμίδα και ροή κεφαλαίων) βγάζουμε μια συνολική εικόνα. Η ΕΕ μπαίνει σε φάση προσαρμογής σε έναν πιο επιθετικό, στρατιωτικοποιημένο καπιταλισμό, όπου ο οικονομικός πόλεμος και ο στρατιωτικός πόλεμος είναι συνέχεια της «κανονικής» πολιτικής με άλλα μέσα.

Επιπλέον, Η πολεμική προετοιμασία δεν είναι κάτι που θα αρχίσει αν γίνει ένας μεγάλος πόλεμος. Είναι ήδη εδώ: στις δαπάνες για εξοπλισμούς, στα προγράμματα «στρατηγικής αυτονομίας», στα σύνορα-φρούρια, στα pushbacks, στην Frontex, στην κανονικοποίηση της ιδέας ότι «η ασφάλεια» είναι πάνω από όλα.

Σε αυτό το πλαίσιο, η Ελλάδα χρησιμοποιείται ως κόμβος: για ενέργεια (LNG, καλώδια, αγωγοί), για στρατό (βάσεις, στρατόπεδα, ασκήσεις), για κεφάλαιο (επενδυτική βαθμίδα, ιδιωτικοποιήσεις, ΣΔΙΤ).

Ό,τι περιγράφει ο Μυτιληναίος ως «δυσκολίες», για την τάξη μας μεταφράζεται σε: α. πιο ακριβή ζωή, β. πιο ασταθής εργασία, γ. πιο αυταρχικό κράτος, δ. πιο πολύ πόλεμο γύρω μας – και πιθανώς πάνω μας.

7. Μια άλλη κατεύθυνση: αντιπολεμική, διεθνιστική, ταξική

Απέναντι σε αυτό το μπλοκ (ΕΕ-NATO-κεφάλαιο), μια αριστερή, μαρξιστική, αντιιμπεριαλιστική τοποθέτηση δεν μπορεί να μείνει σε «καλύτερη διαχείριση». Πρέπει να τεθεί ανοικτά:

- Ρήξη με τη λογική του επανεξοπλισμού: όχι άλλα δισεκατομμύρια για φρεγάτες, F-35, drones, ενώ διαλύονται υγεία και παιδεία.
- Άρνηση εμπλοκής στα Νατοϊκά σχέδια: όχι στις βάσεις, όχι στη χρήση ελληνικού εδάφους για επιχειρήσεις που σπέρνουν θάνατο και δημιουργούν νέες προσφυγικές ροές.
- Κοινωνικοποίηση της ενέργειας και των στρατηγικών υποδομών, έξω από το χρηματιστήριο και τις αγορές, με δημοκρατικό εργατικό-κοινωνικό έλεγχο. Χωρίς αυτό, κάθε «πράσινη μετάβαση» θα είναι απλώς άλλη μια μπίζνα.
- Διεθνιστική σύνδεση με τα από κάτω σε Ρωσία, Ουκρανία, Τουρκία, Μέση Ανατολή: όχι στο ψευτοδίλημμα «Δύση ή Ρωσία», αλλά κοινός αγώνας των εργαζομένων απέναντι στις δικές τους αστικές τάξεις και στους ιμπεριαλιστικούς συνασπισμούς.
- Ανοιχτό μέτωπο ενάντια στον ευρωπαϊκό μιλιταρισμό: από τα πανεπιστήμια μέχρι τα εργοστάσια, να μπλοκάρουμε τα δίκτυα στρατιωτικοποίησης (έρευνα, παραγωγή, τεχνολογίες επιτήρησης).

Η ομιλία του Μυτιληναίου μάς είναι χρήσιμη γιατί ξεγυμνώνει το όραμα της τάξης του: μια Ευρώπη πιο σκληρή, πιο εξοπλισμένη, πιο ανταγωνιστική, που θα πληρώνεται με ιδρώτα, χρέος και αίμα των από κάτω.

Το δικό μας ζητούμενο είναι να χτίσουμε το αντίπαλο πρόταγμα: της ειρήνης, της κοινωνικής δικαιοσύνης και του δημοκρατικού ελέγχου πάνω στην τεχνολογία και την παραγωγή – έξω από την ΕΕ όπως τη γνωρίζουμε, έξω από το NATO, έξω από τη λογική των πολέμων για αγορές και σφαίρες επιρροής.